

APSTIPRINU
Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-
Turaidas muzejrezervāta
direktore Anna Jurkāne

Siguldā, 01.07.2013.

Valsts aģentūras

**„ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀIS KULTŪRAS PIEMINEKLIS –
TURAIIDAS MUZEJREZERVĀTS”**

**2012.gada
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

SATURS

1.	PAMATINFORMĀCIJA	
1.1.	Iestādes juridiskais statuss un struktūra	3
1.2.	Politikas jomas vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, tās darbības virzieni	4-5
1.3.	Pārskata gada galvenās prioritātes	5
2.	FINANŠU RESURSI UN MUZEJREZERVĀTA DARBĪBAS REZULTĀTI	
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	5-8
2.2.	Iestādes darbības rezultāti	8-15
2.3.	Informācija par pārskata gadā īstenotajām jaunajam politikas iniciatīvām	15
2.4.	Pakalpojumi un uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā	15-17
2.5.	Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai	17
3.	PERSONĀLS	17-18
4.	KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	
4.1.	Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai	18-19
4.2.	Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai par apmierinātību ar iestādes darbu	19
4.3.	Sadarbība ar nevalstisko sektoru	19
5.	NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI	19-20

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Iestādes juridiskais statuss un struktūra

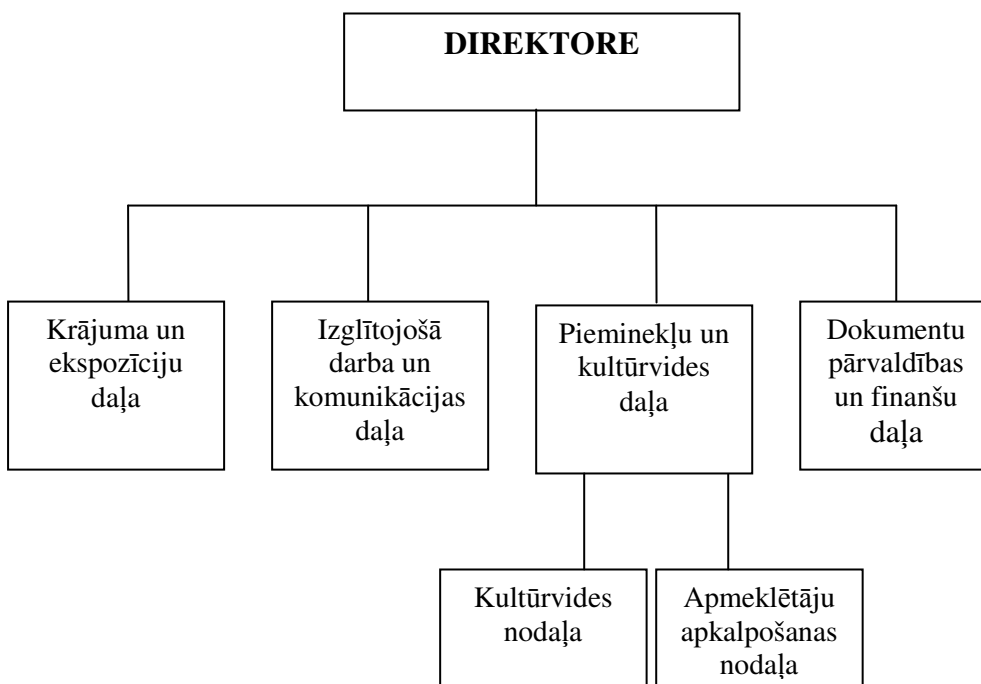
Valsts aģentūra „Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis - Turaidas muzejrezervāts” (turpmāk tekstā – muzejrezervāts) ir Kultūras ministrijas pārraudzībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde, kas darbojās saskaņā ar valsts aģentūras „Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis – Turaidas muzejrezervāts” nolikumu (*Ministru kabineta 2005.gada 27.jūlija rīkojums Nr.489. un LR Ministru kabineta 2005.gada 26.jūlija noteikumi Nr.566.*).

Ar valsts aģentūras tiesiskā statusa maiņu uz tiešās pārvaldes iestādi, 2012.gada 18.decembrī ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.732 ir apstiprināts Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikums, kas stājas spēkā 2013.gada 1.janvārī. Turaidas muzejrezervāts ir valsts aģentūras "Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis – Turaidas muzejrezervāts" funkciju, tiesību, saistību, prasību, bilancē esošās mantas, lietvedības un arhīva pārņēmējs.

Turaidas muzejrezervāts izveidots 1988.gadā uz Siguldas novadpētniecības muzeja bāzes, kas savu darbību uzsācis 1948.gadā, lai saglabātu nākamajām paaudzēm vienu no senākajiem Latvijas valstiskajiem veidojumiem – Turaidas vēsturisko centru ar kultūras pieminekļu kompleksu. Muzejrezervātu veido pieminekļi, dabas un kultūrvēsturiskā vide, krājums, kas ir Nacionālā muzeju krājuma daļa. Turaidas muzejrezervāts izsludināts par Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli un noteikta tā teritorija (*Ministru kabineta 1994.gada 1.marta noteikumi Nr.61. „Par Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli-Turaidas muzejrezervātu”*)

Turaidas muzejrezervāts 2004.gada 23.aprīlī tika akreditēts uz 10 gadiem, līdz 2014.gada 22.aprīlim (akreditācijas apliecība Nr.3A).

Pamatojoties uz 2010.gada 14.decembra Ministru kabineta ieteikumiem Nr.2 "Par valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtību" un 2012.gada darba prioritātēm, tika veiktas izmaiņas organizatoriskajā struktūrā. Muzejrezervātu vada direktors un nolikumā noteiktās funkcijas izpilda: Krājuma un ekspozīciju daļa, Izglītojošā darba un komunikācijas daļa, Pieminekļu un kultūrvides daļa, Dokumentu pārvaldības un finanšu daļa un Kultūrvides nodaļa un Apmeklētāju apkalpošanas nodaļa, Dokumentu pārvaldības un finanšu daļa.

1.2. Politikas jomas vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, tās darbības virzieni

Turaidas muzejrezervāta misija ir harmoniskas sabiedrības veidošana, parādot latviskās dzīvesziņas attīstību ar tūkstošgadē uzkrātām Turaidas novada dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

Tās īstenošanai tiek veiktas šādas funkcijas:

1. Uztur, pārvalda un attīsta muzeja krājumu – Nacionālā muzeju krājuma daļu
2. Veic muzeja krājuma un ar to saistītās informācijas zinātnisko pētniecību
3. Izglīto sabiedrību, nodrošina tai muzeja vērtību pieejamību
4. Pēta, atjauno un uztur kultūrvēsturisko vidi
5. Uztur un attīsta muzeja darbībai nepieciešamo infrastruktūru
6. Restaurē, remontē un uztur attiecīgos kultūras pieminekļus
Valsts aģentūras „Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis-Turaidas muzejrezervāts” nolikuma 3.1.- 3.6.p.

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, muzejrezervāta pamatuzdevumi ir:

- 1) pētīt Turaidas vēsturiskā centra un novada kultūras un dabas pieminekļus, kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu;
- 2) nodrošināt mērķtiecīgu Nacionālā muzeju krājuma komplektēšanu, uzskaiti, dokumentēšanu un glabāšanu;
- 3) veidot informatīvo datu bāzi par muzeja krājumu Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogam;
- 4) izmantojot Nacionālo muzeju krājumu, veidot ekspozīcijas un izstādes muzejrezervāta vēsturiskajās ēkās, nocietinājumos, būvēs un kultūrvidē;
- 5) īstenot valsts un starptautiskos projektus un programmas;
- 6) popularizēt kultūrvēsturiskās vērtības, izmantojot muzeja ekspozīcijas, izstādes un citus ar muzeja darbību saistītus pasākumus;
- 7) atjaunot zudušās vēsturiskās ēkas un būves, apsaimniekot vai iznomāt tās atbilstoši muzejrezervāta darbības mērķiem;
- 8) restaurēt vēsturisko vidi muzejrezervāta teritorijā, kopt dabas ainavas, veidot brīvdabas ekspozīcijas;
- 9) veikt kultūrizglītojošo darbību Turaidas novada un Vidzemes reģiona vēstures, kultūras, mākslas un tautas tradīciju popularizēšanā, izdot ceļvežus, bukletus, zinātniskus izdevumus un citus iespieddarbus, organizēt vietējās un starptautiskās zinātniskās konferences, seminārus un citus pasākumus, piedalīties tajos un nodrošināt attiecīgo pasākumu publicitāti;
- 10) nodrošināt ekspozīciju un izstāžu pieejamību apmeklētājiem, kā arī gidu pakalpojumus;
- 11) pētīt sabiedrības pieprasījumu un analizēt muzeja sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtējumu;
- 12) izstrādāt un īstenot projektus saskaņā ar muzejrezervāta stratēģiju.
Valsts aģentūras „Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis-Turaidas muzejrezervāts” nolikuma 4.1.- 4.12.p.

Stratēģiskie mērķi 2004. - 2013. :

- Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai pētīt Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūrvidi, pieminekļus, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu un mērķtiecīgi komplektēt muzejrezervāta krājumu
- Latvijas kultūras mantojuma savdabības un daudzveidības iepazīšanai un Latvijas tēla veidošanai saglabāt un uzturēt Turaidas vēsturiskā centra ēkas-pieminekļus, dabu un kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu

- Reģiona attīstībai un sociālās stabilitātes sekmēšanai pilnveidot muzejrezervāta komunikācijas formas un efektivitāti, attīstīt kultūras tūrismu un paplašināt mērķauditorijas loku, kļūstot par vienu no apmeklētākajiem muzejiem Baltijā
- Sabiedrības izglītošanai sekmēt muzejrezervāta attīstību par zinātnes un mantojuma centru ārpus Rīgas, tā institucionālo nostiprināšanu un darbinieku profesionalitātes paaugstināšanu

1.3. Pārskata gada galvenās prioritātes

Darbības prioritātes tika plānotas atbilstoši pieejamajiem finanšu resursiem 2012.gadā:

- Nodrošināt muzeja ekspozīciju un Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma pieejamību apmeklētājiem katru dienu, veicot izglītojošo un apmeklētāju apkalpošanas darbu sekmēt pašu ieņēmumu plāna izpildi.
- Papildināt un pilnveidot muzeja publisko maksas pakalpojumu piedāvājumu un uzturēt tā kvalitāti.
- Sagatavot un uzsākt īstenot projektus 2014.gadam – arhitektūras piemineklim Turaidas pilij – 800, Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta un Sigulda tās oficiālais partneris.

2. FINANŠU RESURSI UN MUZEJREZERVĀTA DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

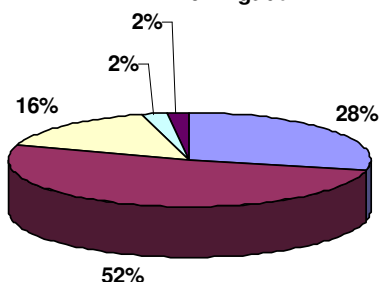
Valsts budžeta programmā 21.00.00 „Kultūras mantojums” 2012.gada sākumā apstiprinātie finanšu resursi bija **511 497 latu**, t.sk.:

valsts dotācija no vispārējiem ieņēmumiem - **181 497 latu**
 pašu ieņēmumu plāns - **330 000 latu**

Atbilstoši izmaiņām finansēšanas plānā, 2012.gada ietvaros palielinājās pieejamo finanšu resursu apjoms līdz **628 000 latiem**, iekļaujot tajā:

2011.gada virsplāna ieņēmumus - **101 453 latu**
 finansējumu
 valsts budžeta grozījumu ietvaros - **14 000 latu datortehnikas un zāles plāvēja iegādei**
1050 latu uzturēšanas izdevumiem.

Turaidas muzejrezervāta budžeta pamatdarbības nodrošināšanai
2012. gadā

■	valsts dotācija no vispārējiem ieņēmumiem
■	pašu ieņēmumi
■	2011.gada virsplāna ieņēmumi
■	valsts budžeta grozījumi
■	no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”

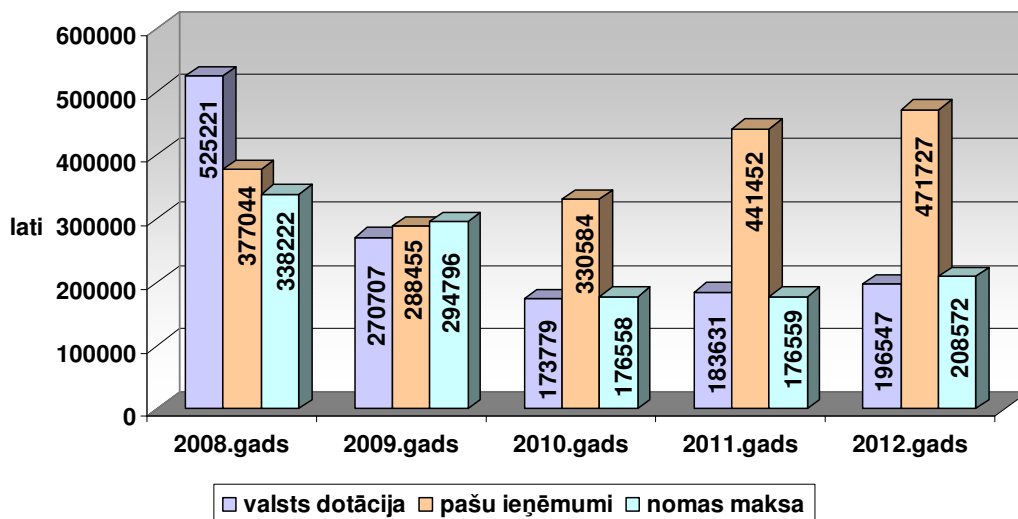
Papildus no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” tika saņemts finansējums konkrētam mērķim:

- **1650 lati** - projekta „Rīga – Eiropas galvaspilsēta 2014.gadā” īstenošanai Grāmatas „Rīgas – karaliskās pilsētas Vidzemē - godātās rātes atjaunotais svētku un tērpu nolikums”, Rīgā 1593. gadā iespiedis Nikolauss Mollīns, faksimilizdevuma izdošanai. Ar piešķirto līdzekļu palīdzību tika veikts grāmatas tulkojums latviešu valodā, sagatavoti zinātniskie komentāri un kopsavilkums angļu, krievu un vācu valodā;
- **10462 lati** - Turaidas pils kompleksa ugunsdrošības sistēmas projektēšanas darbiem. Ar piešķirto līdzekļu palīdzību tika veikta Turaidas pils ugunsdrošības sistēmas apsekošana, tehniskā stāvokļa analīze un sistēmas projektēšana.

Piešķirtās valsts dotācijas apjoms 2012. gadā bija nepietiekošs. Tas negatīvi ietekmē ne tikai muzejrezervāta pamatdarbību, publisko maksas pakalpojumu sniegšanas kvalitāti un darbinieku atalgojumu. Krīzes periodā veiktais valsts dotācijas samazinājums, apdraud muzejrezervāta kultūras mantojuma objektu un krājuma saglabāšanu. **Pilnīgai muzejrezervāta funkciju izpildei un kvalitatīvai kultūras mantojuma saglabāšanai ir nepieciešams palielināt valsts dotāciju, lai sasniegtu vismaz tās piešķiruma apjomu pirmskrīzes periodā 2008.gadā – 525 221 lats (valsts dotācija 2013.gadā - 181 497 lati).**

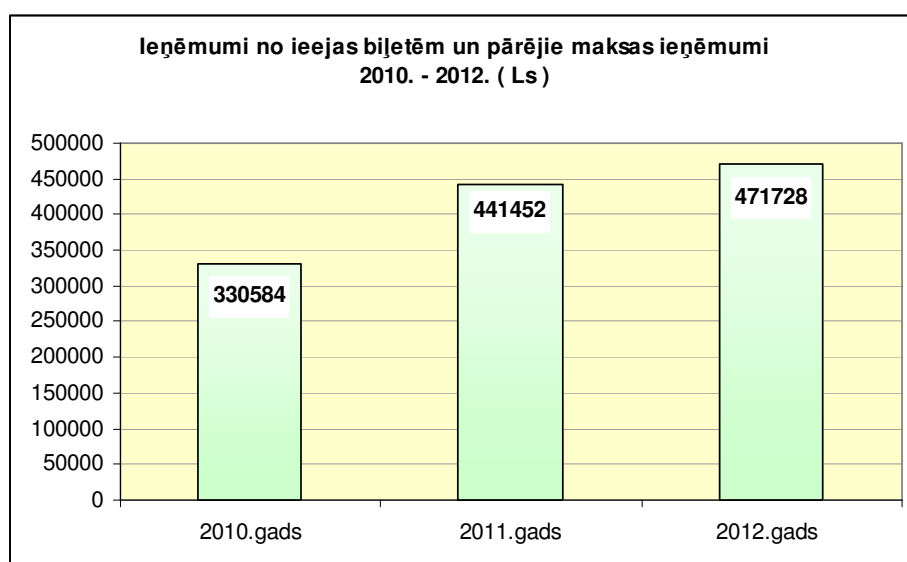
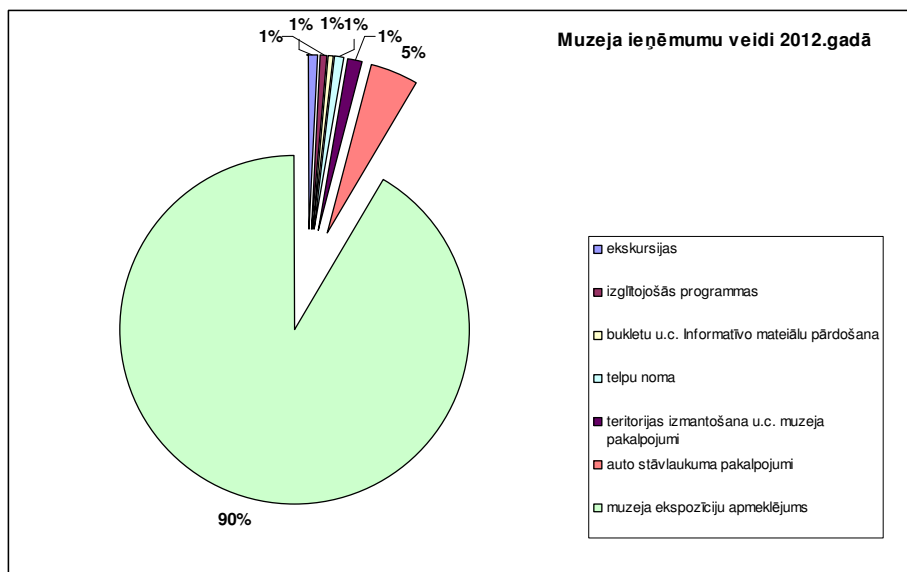
No valsts budžeta programmas „Kultūras projekti un investīcijas” 2012.gadā muzejrezervātam iedalītā summa **209 433 latu** apjomā tika pārskaitīta nomas maksas segšanai VAS „Valsts nekustamie īpašumi”. Šī summa nedod ieguldījumu muzejrezervāta pamatdarbībai un noteikto funkciju izpildei, tā ir samaksa par valsts īpašuma lietošanu. **No 2008.gada līdz 2012.gadam muzejrezervāts par nomu ir samaksājis 1 233 733 Ls.**

Valsts dotācija pamatdarbībai, pašu ieņēmumi un nomas maksa
2008.-2012.

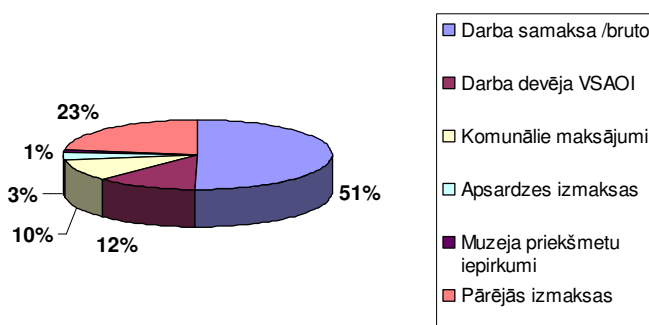
Apmeklētājiem ir nodrošināta Turaidas muzejrezervāta ekspozīciju un Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma pieejamība visu gadu bez brīvdienām - 366 dienas gadā. 2013.gadā muzejrezervātu apmeklējuši **220744 apmeklētāji**.

Uzturot muzeja piedāvājuma kvalitāti un sadarbību ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, pašu ieņēmumu plāna izpilde ir **471 728 lati, t.i. 142,95 %**. Salīdzinot ar 2011.gadu, pašu ieņēmumi ir palielinājušies par 30 276 latiem.

No kārtējiem izdevumiem lielāko daļu sastāda ar atalgojumu saistītie izdevumi – 257 493 lati, t.i. 51 %, kas ir nepietiekoši, lai nodrošinātu valstī noteikto vidējo darba algu. Muzejrezervāta darbinieku vidējā darba alga mēnesī pirms nodokļu nomaksas ir 286,00 Ls. Izdevumus darbinieku atalgojumam muzejrezervāts sedz no pašu ieņēmumiem un no iepriekšējā gada virsplāna ieņēmumiem.

Izdevumu struktūra 2012.gadā

Pārējās izmaksas **Ls 128 868 apjomā, t.i. 23 % apmērā** no pieejamā finansu resursu kopuma, tiek izmantotas, lai nodrošinātu muzejrezervāta ēku-pieminekļu un kultūrvides infrastruktūras saimnieciski-tehnisko uzturēšanu, muzeja darba rezultātu pieejamību apmeklētājiem, muzeja piedāvājuma un apmeklētāju apkalpošanas kvalitātes uzlabošanai, ekspozīciju un izstāžu iekārtošanai, pasākumu organizēšanai, kā arī darbinieku profesionalitātes paaugstināšanai.

No valsts budžeta programmas „Kultūras mantojums” piešķirtais finansējums ir izlietots efektīvi, nepieļaujot maksājumu parādus.

2.2. Iestādes darbības rezultāti

Pārskata gadā turpināta valsts aģentūras „Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis-Turaidas muzejrezervāts” nolikumā (*Ministru kabineta 2005.gada 26.jūlija noteikumi Nr.566.*) noteikto funkciju un uzdevumu veikšana atbilstoši vidējā termiņa darbības un attīstības stratēģijai 2011.-2013., kārtējā gada darbības plānam un budžetam (budžeta programma „Kultūras mantojums”). Balstoties galvenokārt uz pašu ieņēmumiem, ir īstenotas muzejrezervāta darbības 2012.gada prioritātes un sasniegti plānotie rezultāti.

1.stratēģiskais mērķis:

Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai pētīt Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūrvidi, pieminekļus, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu un mērķtiecīgi komplektēt muzejrezervāta krājumu

(nolikuma 4.1., 4.2, 4.3.p.)

Pētniecības darbs

- Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai turpināta muzejrezervāta teritorijā esošo arheoloģijas, arhitektūras, vēstures un dabas pieminekļu izpēte un ar tiem saistītās informācijas papildināšana. Izmantojot 8 pētniecisko tēmu izpētes rezultātā iegūto informāciju, sagatavoti un publicēti 38 raksti, izdoti 4 iespieddarbi. Dokumentēti 1090 jaunienākošie krājuma priekšmeti, veikta zinātniskā apstrāde 1041 priekšmetam.
- Veicot krājuma un citu avotu izpēti, zinātnisko publikāciju, ekspozīciju, izstāžu, lekciju un izglītojošu pasākumu darbu sagatavošanu, uzsākti projekti 2014.gadam – „Arhitektūras piemineklim Turaidas pilij – 800” un „Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta” (Sigulda tās oficiālais partneris).
- Veikta Turaidas muižas kūts – staļļa arhitektoniski mākslinieciskā izpēte un muižas laidara pamatu izpēte. Izpētes rezultātā ir izziņāta staļļa-kūts būvvesture un fiksētas arhitektoniskās vērtības, kā arī noskaidrota laidara apkārtmūra atrašanās vieta.
- Sagatavots Siguldas pilsdrupu arheoloģiskās izpētes pārskats.
- Sagatavots 11.-13.gs. sudraba rotu un monētu depoziāta kataloga manuskripts un sadarbībā ar apgādu „Zinātne” izdots katalogs "Krimuldas Raganas depoziāts". Katalogā ir ietverts laikmeta un depoziāta vēstures skaidrojums, sudraba monētu un rotu vispārējs raksturojums un anotēti depoziāta monētu un rotu attēli.
- Projekta „Kaujai pie Sateseles - 800” ietvaros sagatavots lekciju cikls un noorganizēti zinātniskie lasījumi par Sateseles pils aplenkumu un ieņemšanu 1212. gadā (Autīnes sacelšanās).
- Turpināts darbs manuskripta „Turaida 14.-16.gadsimta dokumentos” sagatavošanā. Apzināti 380 ar Turaidas pils vēsturi saistīti dokumenti, sastādīti apraksti un komentāri 33 dokumentiem.
- Turpināts darbs kataloga manuskripta „Turaidas pils krāsns podiņi” sagatavošanā. Apkopota informācija, uzrakstīts vēsturiskais pamatojums, veikta 3 podiņu restaurācija, organizēta podiņu ķīmiskā un rentgenofāzes analīze un 20 podiņu grafisko zīmējumu –rekonstrukcija, sagatavots izstādes plāns u.c.
- Sagatavoti Turaidas pils arheoloģisko izrakumu zīmējumu 30 zinātniskie apraksti un publicēts raksts.
- Veikti pētījumi un sagatavoti izpētes pārskati par Vidzemes muižu 19.gadsimtā un muižu vagariem.

- Turpināts izpētes darbs, eksponātu sagāde un ekspozīcijas plāna sagatavošana Turaidas muižas pārvaldnieka vecās dzīvojamās mājas interjera ekspozīcijai „Kalpones Līzes istaba”.
- Uzsākts pētījums par Bioloģiskās anomāliju zonu (āderu) struktūrām Turaidas muižas vēsturiskā centra ēkas un dabas objektos.

Krājuma darbs

- Muzejrezervāta krājumā uz 2012. gada 31. decembri glabājas 84 028 krājuma vienības, t.sk. 64 860 pamatkrājuma vienības.
- Atbilstoši krājuma politikai, krājums 2012.gadā papildināts ar 1090 vienībām kolekciju, ekspozīciju un izstāžu vajadzībām, no tām iepirkumi – 87 vienības par Ls 4890. Lielākā daļa priekšmetu ir komplektēti, lai papildinātu jau esošās ekspozīcijas, piemēram, 19. gs. mazgāšanās (tualetes) trauku komplekts, tintes prese un galda piederumi ekspozīcijai „Turaidas muižas pārvaldnieka vecā dzīvojamā māja”, gulta ekspozīcijai „Kalpones Līzes istabiņa”, vilnas auduma baķi ekspozīcijai „Vilnas apstrāde, aušana un adīšana Turaidas muižā” u.c. Daļa priekšmetu papildina krājuma mākslas, iespieddarbu, fotogrāfiju u.c. kolekcijas, kuras attiecas uz muzeja darbības aptverto reģionu un pētniecības tēmām.
- Turpināta krājuma priekšmetu zinātniskā apstrāde. Uzrakstīti zinātniskie apraksti 1041 krājuma vienībai, sastādītas 1091 tematiskās kartotēkas uzskaites kartītes un 607 sistematiskās kartotēkas kartītes.
- Sagatavoti un publicēti muzejrezervāta mājaslapā 14 kolekciju apraksti.
- Noorganizēta 31 krājuma komisijas sēde, izskatīti jautājumi un pieņemti lēmumi par krājuma priekšmetu izvērtēšanu uzņemšanai krājumā, par palīgkrājuma priekšmetu esības pārbaudi un norakstāmo priekšmetu izslēgšanu, par krājuma iepirkumiem, par priekšmetu restaurāciju u.c.

2.stratēģiskais mērķis:

Latvijas kultūras mantojuma savdabības un daudzveidības iepazīšanai un Latvijas tēla veidošanai saglabāt un uzturēt Turaidas vēsturiskā centra ēkas-pieminekļus, dabu un kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu

(nolikuma 4.2., 4.7., 4.8.p.)

Krājuma saglabāšana

- Muzejrezervāta krājums glabājas vairākās ēkās-pieminekļos ar kopējo platību 707 m², kuros tiek nodrošināta 84028 vienību saglabāšana, t.sk. 64860 pamatkrājuma vienību. Visiem jaunienākošajiem priekšmetiem (1090 krājuma vienībām) ir veikta pirmapstrāde, tie ir signēti un novietoti glabātavās.
- Pamatojoties uz krājuma komisijas lēmumu un 2012. gada 12. decembra rīkojumu Nr. 27., no palīgkrājuma izņemti priekšmeti (86 vienības), kas ir bojāti un zaudējuši vēsturisko un māksliniecisko vērtību.
- Krājuma saglabāšanas nolūkā 2 kolekcijās veiktas krājuma priekšmetu esības pārbaudes, sastādīti akti. Konservēti un restaurēti 148 priekšmeti.
- Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā ievadīta informācija (teksts un attēli) par 16 964 krājuma priekšmetiem, t.sk. pārskata periodā – 1 847 priekšmetiem.
- Turpināta informācijas ievadīšana muzejrezervāta krājuma elektroniskajā katalogā, pavisam ievadīta informācija par 14298 krājuma priekšmetiem, t.sk. pārskata periodā – 983 priekšmetiem.
- Regulāri veikta temperatūras un mitruma kontrole. Atbilstošs mikroklimats telpās tika uzturēts, izmantojot gaisa sausinātājus, apkuri un vēdināšanu.

Pieminekļu saglabāšana

- Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma saglabāšanai un uzturēšanai nodrošināta 38 ēku uzturēšana un saglabāšana.
- Organizēta Turaidas pils kompleksa ugunsdrošības tehniskā apsekošana, stāvokļa analīze un sistēmas projektēšana, veikta pils R korpusa koka galerijas restaurācija un autoruzraudzība, jumta seguma atjaunošana Ziemeļu vārtu tornim, pils mūra konservējošās apmetuma kārtas izdrupušo vietu restaurācija, ekspozīciju telpu grīdu eļļošana pilī un muižas ēkās.

- Turpināti pagasta magazīnas ēkas restaurācijas-renovācijas darbi, pabeigta magazīnas ēkas A un R fasāžu dekoratīvā apmetuma restaurācija, veikti ēkas ventilācijas montāžas darbi, ārējo elektroapgādes tīklu rekonstrukcijas būvdarbi, ierīkota ugunsdrošības un apsardzes signalizācija, veikts ūdensapgādes dziļurbums, izbūvēts sadzīves kanalizācijas notekūdeņu tīkls u.c.
- Veikti Zivju pagraba jumta remonts. Smēdē veikta sienu dekoratīvā krāsojuma atjaunošana un rekonstruētas kāpņu margas
- Uzsākta Turaidas vēsturiskā centra detālplānojuma izstrāde un Turaidas muižas kompleksa ēku un teritorijas vizualizācijas 3 – D modeļa izstrāde. Detālplānojums sekmēs Turaidas vēsturiskā centra kā vienota kopuma saglabāšanu un uzturēšanu, mērķtiecīgu un līdzsvarotu tā attīstību atbilstoši Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta mērķiem un darbības funkcijām.

Kultūrvides uzturēšana

- Nodrošināta Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūrvides uzturēšana un sakopšana 42,25 ha platībā, uzturot dabas un kultūrvides ainavas saglabāšanu un vizuālo kvalitatīvi. Regulāri koptas un uzturētas augu ekspozīcijas, papildinot stādījumus ar jaunām augu šķirnēm. Atjaunoti vasaras puķu stādījumi, kā arī papildināti koku stādījumi Tautasdziesmu parkā, Dainu kalnā u.c. Veikta teritorijas sakopšana un dekorēšana pasākumu norisei brīvdabā.
- Turpināti darbi apmeklētāju ērtību nodrošināšanai un ainavas vizuālās kvalitātes uzlabošanai: veikts muižas grantēto ceļu izlases remonts, veikti tiltiņu, pakāpienu un margu remonts 2 dabas takās, uzturēti kārtībā auto stāvlaukumi un lauku tipa tualetes, veikta sauso zaru un vēja gāzto koku izzāgēšana, apsaimniekoti 14 dīķi, remontēti un rekonstruēti informatīvie stendi, bišu stropi, izgatavota un muižas dīķī novietota peldoša pīļu māja, labiekārtots Dārznieka mājas pagalms.
- Sadarbībā ar SIA „Lābie koki” veikta bīstamo koku apsekošana, izzāgēti bīstamie zari un sakopti 8 koku vainagi.
- Veikta vides elementu inventarizācija, sagatavots apraksts „Turaidas muzejrezervāta vides inventarizācijas materiāli”. Apsēti muzejrezervāta teritorijā augošie dižkoki, veikti to mērījumi, sastādīti to apraksti. Muzejrezervāta teritorijā inventarizēti 19 valsts nozīmes dižkoki.

3.stratēģiskais mērķis

Reģiona attīstībai un sociālās stabilitātes sekmēšanai pilnveidot muzejrezervāta komunikācijas formas un efektivitāti, attīstīt kultūras tūrisma un paplašināt mērķauditorijas loku, kļūstot par vienu no apmeklētākajiem muzejiem Baltijā

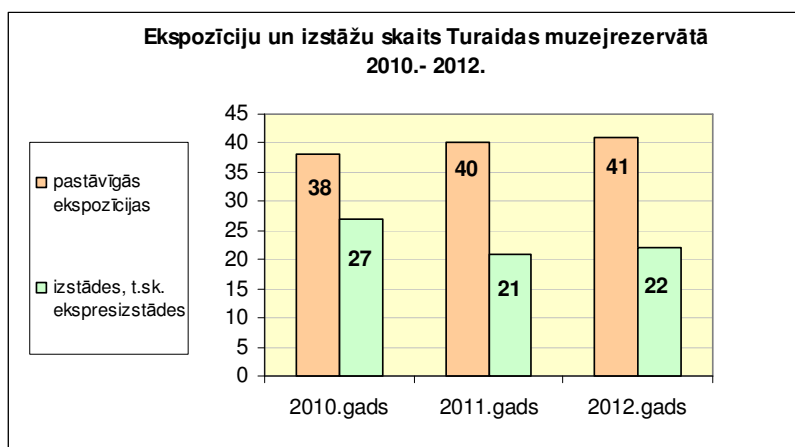
(nolikuma 4.4. ,4.5., 4.6., 4.9., 4.10., 4.12.p.),

Krājuma izmantošana ekspozīciju un izstāžu iekārtošanā, pilnveidošanā un izglītojošajā darbā

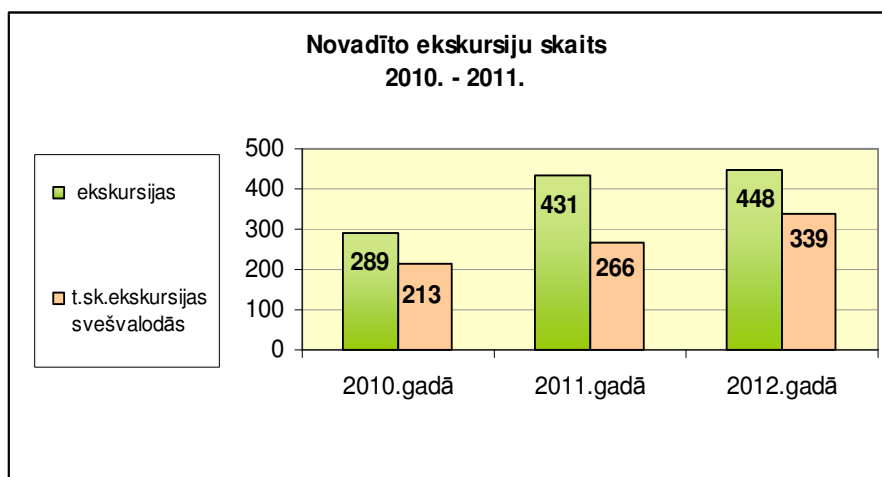
- Pārskata periodā eksponētas, pētniecības un izglītojošajā darbā izmantotas 5937 krājuma vienības, t.sk. ekspozīcijās un izstādēs 3177 vienības. Citu muzeju vajadzībām deponētas 34 krājuma vienības. Krājums tiek izmantots publikācijās, iespieddarbos, reklāmas izdevumos, konsultācijās u.c. Uz krājuma bāzes tiek izstrādāti skolēnu un studentu pētnieciskie darbi. Apmeklētāji ar krājumu var iepazīties arī ekskursijās pa kolekciju glabātavām un izglītojošo programmu nodarbībās. Izmantoto krājuma vienību skaits sastāda 7,07 % no kopējā vienību skaita.

Pilnveidotas muzejrezervāta komunikāciju formas

- Muzejrezervāta izglītojošā darba politikas īstenošanas pamatā ir komunikācija ar apmeklētājiem, sniedzot tiem vēstījumu par Turaidas vēsturiskā centra tūkstošgades vēsturi ekspozīcijās un izstādēs, ekskursijās, izglītojošās programmās, pasākumos, lekcijās u.c. Komunikācijai un apmeklētāju piesaistei tiek organizētas arī speciālas akcijas un citas aktivitātes kultūras un izglītības projektu ietvaros, seno amatu prasmju demonstrējumi u.c., kas izriet no pētniecības, krājuma, pieminekļu un izglītojošā darba virzieniem.
- Muzejrezervāts piedāvā apmeklētājiem **41 ekspozīciju**. No tām pārskata periodā informatīvi un mākslinieciski pilnveidotas **12 ekspozīcijas**.

- Eksponētas **22 izstādes muzejā** un **6 izstādes ārpus muzeja**, t.sk. no jauna iekārtotas un atklātas 17 izstādes. 9 no 22 muzejā eksponētajām izstādēm ir krājuma izstādes.
- Nodrošināts pārskata un tematisko ekskursiju piedāvājums. Novadītas **448 ekskursijas, t.sk. 339 ekskursijas svešvalodās** apmeklētājiem no dažādām pasaules valstīm. Pārskata un tematiskās ekskursijas vadītas latviešu, angļu, vācu un krievu valodā.

- Novadītas 100 nodarbības 11 izglītojošās programmās, tajās piedalījušies 2295 apmeklētāji. Programmu mērķauditorija ir pieaugušie, skolēni un pirmskolas vecuma bērni. Vislielāko popularitāti ir guvusi programma „Ciešos pie Turaidas fogta”, kas atraktīvā veidā, izspēlējot lomu spēli, ļauj izziņāt 14.-16.gs. viduslaiku vēsturi un tradīcijas, novadītas 35 nodarbības (programma tiek piedāvāta latviešu, krievu un vācu valodā) un programma „Leģenda par Turaidas Rozi jeb septiņu lakatu noslēpums”, novadīta 31 nodarbība.
- Sagatavoti un noorganizēti 75 muzejrezervāta mērķiem un uzdevumiem atbilstoši tematiskie, gadskārtu ieražu, izstāžu atklāšanas, sadarbības u.c. veida pasākumi, 9 no tiem – ārpus muzejrezervāta. Arvien lielāku popularitāti apmeklētāju vidū iegūst gadskārtu ieražu svētki, kuru programmas tiek veidotas gan pieaugušo, gan bērnu auditorijai, latvisko tradīciju saglabāšanai un popularizēšanai. Visvairāk apmeklētājus pulcināja akcijas „Muzeju nakts - 2012” pasākums, Vasaras saulgriežu pasākums un rudens zelta lapu laika pasākumi.
- Izmantojot mūsdienu tehnoloģiju iespējas, pasākumu tematika tika papildināta ar virtuālām izstādēm un videostāstiem. Apjomīgākais video stāsts „Ūdens runā – mēs esam” ar 170 digitāliem attēliem demonstrēts Muzeju nakts – 2012 pasākumā „Ūdens mistērijas Turaidā” un 6 virtuālās izstādes muzeja tematiskajos pasākumos.
- Iesaistot Krimuldas, Siguldas un citu tuvāko novadu rokdarbnieces, īstenots projekts „Izšujam spilvenus!”, Popularizējot seno prasmi – izšūšanu krustdūriena tehnikā, izšūti četri spilveni un citi rokdarbi muižas pārvaldnieka vecās dzīvojamās mājas interjera ekspozīcijai.

- Muzejrezervāta speciālisti, izmantojot krājumu, savu pieredzi un zināšanas, nolasīja 42 lekcijas un sniedza interesentiem 249 konsultācijas par Turaidas vēsturiskā centra un novada kultūras mantojumu, par muzejrezervāta piedāvājumu u.c.

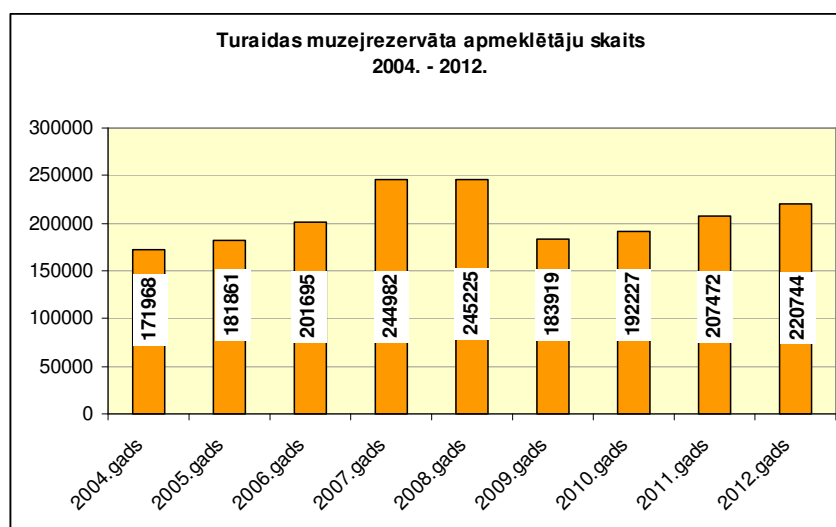
Aktivitātes kultūras tūrismā un sadarbības veicināšana

Skatīt pārskata sadaļu: „Komunikācija ar sabiedrību”

- Turaidas vēsturiskā centra saglabātais un kvalitatīvi uzturētais kultūras mantojums veicina sadarbību un jaunu kontaktu dibināšanu ar Latvijas un ārvalstu tūrisma organizācijām. Pārskata gadā sekmēta sadarbība ar 90 tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, no jauna noslēgti 10 sadarbības līgumi.
- Uzturēti kontakti un informācijas aprīte, veidoti kopīgi projekti ar Tūrisma Valsts attīstības aģentūru, Vidzemes tūrisma asociāciju, Latvijas Profesionālo gidu asociāciju, Siguldas reģionālo tūrisma biedrību u.c. Muzeja piedāvājuma reklāmas un apmeklētāju piesaistes nolūkā, uzsākta līdzdarbība Siguldas reģionālās tūrisma biedrības organizētajā projektā “Tūrisma klasteris: Tūrisma uzņēmējdarbības veicināšana GNP teritorijā”
- Muzejrezervātu 2012.gadā ir apmeklējuši ārvalstu tūrisma operatori un žurnālisti no 18 dažādām valstīm. Iegūtā informācija par Turaidas kultūrvēsturisko mantojumu izmantota publicēšanai ārvalstu plašsaziņas līdzekļos un jaunu tūrisma maršrutu izveidē, iekļaujot tajos Turaidas muzejrezervātu.

Pilnveidota apmeklētāju apkalpošanas kvalitāte

Skatīt pārskata 2.4. punktu un sadaļu: „Komunikācija ar sabiedrību”

- Pārskata gadā muzejrezervātu ir apmeklējuši **220744 apmeklētāji**. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, apmeklētāju skaits ir pieaudzis par 6 %. Apmeklētājiem ir nodrošināta muzejrezervāta un tā krājuma pieejamība katru dienu visu gadu (**366 dienas**) un informācija par piedāvātajiem pakalpojumiem, kas sekmē apmeklējuma stabilitāti un pieaugumu.

Starptautiskā sadarbība

Nosaukums, norises vieta, laiks	Pasākuma/ projekta mērķis	Sadarbības partneris	Valsts, pilsēta
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muzejrezervāta apmeklējums un informācijas apmaiņa, <i>visu gadu</i> ▪ Ekskursijas angļu, krievu un vācu valodā, <i>visu gadu</i> 	Sadarbība tūrisma jomā	Latvijas un ārvalstu tūrisma aģentūras	Lietuva, Igaunija, Krievija, Dānija, Vācija
	Iepazīstināt ar Turaidas	Latvijas un	Dažādas valstis

	vēsturiskā centra kultūras mantojumu. Novadītas 339 ekskursijas svešvalodās	ārvalstu tūrisma aģentūras	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ārvalstu žurnālistu uzņemšana 	Iepazīstināt ar muzejrezervāta piedāvājumu, sižetu veidošanai TV raidījumiem, dokumentālām filmām u.c.	TAVA, VTA, STIC, tūrisma firmas	Itālija, Japāna, Krievija, Ķīna, Ukraina, Vācija, Baltkrievija, Austrija, Somija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ārvalstu tūroperatoru uzņemšana 	Iepazīstināt ar Turaidas vēsturisko centru un popularizēt muzejrezervāta piedāvājumu	TAVA, VTA, STIC, tūrisma firmas	Krievija, Dānija, Zviedrija, Vācija, ASV, Brazīlija, Austrija, Francija, Igaunija, Ķīna, Austrālija, Japāna, Izraēla
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ārvalstu vēstnieku, vēstniecības darbinieku Latvijā un starptautisko organizāciju dalībnieku uzņemšana 	Veicināt Latvijas un ārvalstu sadarbību tūrisma, kultūras un izglītības jomā	LR Ārlietu, Aizsardzība, Satiksmes ministrija, nevalstiskas organizācijas u.c	Dažādas valstis
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starptautiskās tūrisma izstādes ▪ Starptautiskais tūrisma gadatirgus „Balttour 2011”, 10.-12.02. 	Iepazīstināt ar Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojumu un Turaidas muzejrezervāta piedāvājumu, jaunu tūrisma kontaktu dibināšana	Siguldas novada dome, LPMA, VTA	Igaunija, Lietuva, Polija, Vācija, Krievija u.c.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Līdzdarbība Baltijas jūras piļu muzeju asociācijā 	Kontaktu uzturēšana	Asociācijas dalībvalstis	Asociācijas dalībvalstis
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Viduslaiku piļu pētnieku asociācijas tikšanās, 27.05.-02.06. 	Kontaktu uzturēšana, līdzdalība pieredzes apmaiņā	Viduslaiku piļu pētnieku asociācija	Zviedrija u.c.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eiropas Muzeju forums 	Informācijas apmaiņa	Eiropas muzeju apvienība	Eiropas valstis
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pa somugru pēdām Baltijas jūras krastā 	Informācijas aprīte par starptautiskas izstādes izveidi un eksponēšanas iespējām	Sāmu muzejs	Zviedrija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ANO Ģeogrāfisko nosaukumu ekspertu grupas (UNGEGN) Baltijas nodaļas 15. sanāksmes dalībnieku uzņemšana muzejrezervātā, 29.03. 	Iepazīstināt ar Turaidas vēsturiskā centra mantojuma	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	Latvija, Lietuva, Igaunija, Krievija, Baltkrievija, Polija un Ukraina
<ul style="list-style-type: none"> ▪ D. Ļihačova Krievijas kultūras un dabas mantojuma zinātnieki uzņemšana Turaidas muzejrezervātā, 18.04. 	Iepazīstināt ar muzejrezervāta izveidi un tā nozīmi Turaidas vēsturiskā centra tūkstošgades mantojuma izpētē, saglabāšanā un popularizēšanā	D. Ļihačova Krievijas kultūras un dabas mantojuma institūts	Krievija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Francijas kultūras mantojuma arhitektu asociācijas pārstāvju 	Iepazīstināt ar Turaidas vēsturiskā centra kultūras	Asociācijas dalībnieki	Francija

uzņemšana Turaidas muzejrezervātā, 13.05.	mantojumu un Turaidas muzejrezervāta piedāvājumu, pieredzes apmaiņa		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starptautiska konference, kultūras mantojuma forums 01.-05.10 	Pieredzes apmaiņa, referāta nolasīšana	D. Ļihačova Krievijas kultūras un dabas mantojuma institūts	Krievija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Krievijas lauksaimniecības un konsultāciju dienestu speciālistu uzņemšana Turaidas muzejrezervātā 14.11. 	Nolasīts referāts par muzejrezervāta izveidi un tā nozīmi Turaidas vēsturiskā centra tūkstošgades mantojuma izpētē, saglabāšanā un popularizēšanā., Informācijas apmaiņa par lauku tūrismu un tā iespējām lauku iedzīvotājiem iesaistīties uzņēmējdarbībā	Krievijas lauksaimniecības un konsultāciju dienests	Krievija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starptautiska konference "History of the Baltic Sea region vai Local History" 15.- 17.11. 	Pieredzes apmaiņa, referāta nolasīšana	Narvas vēstures muzejs	Igaunija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ārvalstu muzeju darbinieku uzņemšana Turaidas muzejrezervātā 18.05., 26.09., 13.12 	Iepazīstināt ar Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojumu un Turaidas muzejrezervāta piedāvājumu, pieredzes apmaiņa	Valsts Ermitāžas muzejs, Igaunijas vēstures muzejs	Krievija, Igaunija
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pasākums „Muzeju nakts”, 14.05. 	Atbalstīt starptautisku akciju „Muzeju nakts”	Francija kultūras departaments	Muzeji Latvijā un Eiropā

4.stratēģiskais mērķis

Sabiedrības izglītošanai sekmēt muzejrezervāta attīstību par zinātnes un mantojuma centru ārpus Rīgas, tā institucionālo nostiprināšanu un darbinieku profesionalitātes paaugstināšanu

(nolikuma 4.5. ,4.7., 4.11., 4.12.p.)

Konferences

Muzejrezervātā pārskata gadā ir notikušas 2 konferences:

- **Konference „Valoda laikā un kultūrtelpā. Atim Kronvaldam -175”**, veltīta valodnieka, publicista un pedagoga Kronvaldu Ata (1837 – 1875) atcerai, kurš Vidzemes skolotāju konferencē Turaidā Šveices mājā 1869. gadā publiski runāja latviski un aicināja skolotājus pievērst vairāk uzmanības latviešu valodas lietošanai un mācīšanai.
- **Turaidas muzejrezervāta zinātniski praktiskā konference**, kuras ziņojumi un diskutētie jautājumi ir saistīti ar gada laikā paveikto darbu rezumējumu un Turaidas vēsturiskā centra kultūras materiālā un nemateriālā mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu.

Infrastruktūra un materiāli tehniskā bāze

- Esošā finansējuma ietvaros infrastruktūras uzturēšanai papildināta materiāli tehniskā bāze (iegādāti 10 datori, videoprojektors, ekrāns un kultūrvides kopšanas tehnika - traktora piekabe, radiovadāmā nogāžu pļaujmašīna, sniega tīrītājs-pūtējs, zālēs pļāvējs u.c.).

- Pamatlīdzekļu iegādei un pakalpojumu saņemšanai noorganizēti 4 iepirkumu procedūras noslēgti līgumi par iepirkuma veikšanu. Veikti pasūtījumi Elektroniskajā iepirkumu sistēmā un iepirkti infrastruktūras uzturēšanas materiāli un inventārs Ls 9265,88 apjomā.
- Regulāri apsekota Turaidas pils aka, meliorācijas sistēma Turaidas pilskalnā un Dziesmu darzā, nodrošināta savācējaku darbība.
- Pagasta maģazīnas ēkas un Klaušinieku mājas nodrošināšanai ar ūdeni, izveidots dziļurbums un izbūvēts urbuma vadības mezgls.
- Uzstādīta ūdens atdzelžošanas iekārta ūdens kvalitātes uzlabošanai jaunajā pārvaldnieka mājā, apmeklētāju centrā un sabiedriskajā tualetē.

Turaidas vēsturiskā centra ēku-pieminekļu, kultūrvides un ekspozīciju uzraudzība un drošība

- Nodrošināta Turaidas vēsturiskā centra ēku-pieminekļu, kultūrvides un ekspozīciju uzraudzība un drošība, atjaunotas apsardzes un ugunsdrošības sistēmas 5 objektos, uzturēta teritorijas videonovērošanas sistēma.
- Ikdienā un pasākumu laikā tiek nodrošināta ugunsdrošības normu ievērošana, regulāri notiek apkures sistēmu tīrīšana un darbinieku apmācība ugunsdzēsamo aparātu lietošanā.
- Veiktas pārrunas ar eksponatu uzraugiem par ekspozīciju uzraudzības nodrošināšanu, veikta ekspozīciju pieņemšana-nodošana, sastādīti akti par ekspozīciju pieņemšanu uzraudzība.
- Apgaismojuma nodrošināšanai diennakts tumšajā laikā, muzejrezervāta ieejā uzstādīta jauna laterna un prožektorī.

2.3. Informācija par pārskata gadā īstenotajām jaunajam politikas iniciatīvām

2012.gadā tika saņemts finansējums **10462 latu apjomā** Jaunās politikas iniciatīvas „Turaidas pils kompleksa ugunsdrošības sistēmas projektēšanas darbi” īstenošanai.

Ar piešķirto līdzekļu palīdzību tika veikta Turaidas pils ugunsdrošības sistēmas apsekošana, tehniskā stāvokļa analīze un sistēmas projektēšana.

2.4. Pakalpojumi un uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā

Ar 10.07.2012. Ministru kabineta noteikumiem Nr.485 apstiprināts valsts aģentūras "Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis – Turaidas muzejrezervāts" sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādis.

Sniegto pakalpojumu veidi saskaņā ar muzejrezervāta darbības funkcijām un Ministru kabineta 10.07.2012. noteikumiem Nr.485:

Maksas pakalpojumi:

- Muzeja ekspozīciju un izstāžu apskate telpās un brīvdabā
- Pārskata ekskursijas un tematiskās ekskursijas muzeja speciālista pavadībā
- Izglītojošās programmas
- Muzeja speciālistu sagatavotās lekcijas
- Muzeja krājuma materiālu izmantošana
- Muzeja telpu un teritorijas izmantošana
- Filmēšana un fotografēšana muzeja pastāvīgajās ekspozīcijās un izstādē komerciālām vajadzībām
- Auto stāvlaukuma pakalpojumi
- Muzejrezervāta informācijas bukletu, ceļvežu, atklātņu, u.c. materiāla tirdzniecība pēc noteiktām cenām

Bezmaksas pakalpojumi:

- Muzeja ekspozīciju un izstāžu apskate telpās un brīvdabā

Pakalpojums bez maksas pieejams pirmsskolas vecuma bērniem, skolotājiem, kas pavada pirmsskolas vecuma bērnu grupu vai skolēnu grupu (grupā vismaz 10 bērni vai skolēni), bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, dienas aprūpes centra, krīzes centra un internātskolas audzēkņiem, un psihosociālās rehabilitācijas centra audzēkņiem un šo bērnu pavadošajām personām (uzrādot statusu apliecinājošu dokumentu), no personām līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti, no personām ar I un II invaliditātes grupu (uzrādot invaliditātes apliecību) un no personām, kas pavada personas līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti vai personu ar I grupas invaliditāti, Latvijas muzeju darbiniekiem (uzrādot apliecību), Baltijas jūras reģiona piļu un muzeju asociācijas biedriem (uzrādot biedra karti), Starptautiskās muzeju padomes (ICOM) biedriem (uzrādot biedra karti), plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kas atspoguļo norises muzejā (uzrādot preses karti), grupas (ne mazāk par 20 apmeklētājiem) vadītāja (gida), Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Turaidas draudzes locekļiem dievkalpojumu dienā, jaunlaulātajiem un viņu vedējiem kāzu dienā, apmeklējot Turaidas Rozes piemiņas vietu.

- Konsultācijas, informācijas sniegšana interesentiem.
- Muzejrezervāta informācijas bukleti, informācijas lapiņas, kas tiek izplatītas bez maksas tūrisma firmām, apmeklētājiem tūrisma gadatirgos u.c.
- Sabiedriskās tualetes un lauku tipa tualetes pakalpojumi

Uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā

- Informācija apmeklētājiem muzejrezervāta ekspozīcijās un iespieddarbos tiek piedāvāta četrās valodās: latviešu, angļu, krievu un vācu valodā.
- 2012.gadā tika izdots ceļvedis „Turaidas muzejrezervāts. Ceļvedis. Turaidas vēsturiskais centrs” 160 lappušu apjomā ar bagātīgu attēlu klāstu. Tas sniedz priekšstatu par Turaidas vēsturiskā centru un tajā esošajām ēkām – pieminekļiem, par muzejrezervāta 38 ekspozīcijām, kas izvietotas telpās un brīvdabā. Ceļvedis izdots angļu un krievu valodā, lai sekmētu muzeja ekspozīciju pieejamību un veicinātu sabiedrības interesi.
- Sagatavoti un izdoti trīs reklāmas bukleti, kas popularizē un piedāvā sabiedrībai informāciju par Turaidas muzejrezervāta apskates objektiem, to pieejamību un izglītojošajām programmām. Buklets-ceļvedis „Turaidas muzejrezervāts” ir izdots angļu, krievu, spāņu, itāļu un franču valodā. Minētie reklāmas izdevumi tiek piedāvāti iegādāties apmeklētājiem Apmeklētāju centrā, kā arī izplatīti starptautiskajos un vietējos tūrisma gadatirgos, informācijas centros un pasākumos, kā arī izsniegti ārvalstu tūroperatoriem un žurnālistiem.
- Muzeja pakalpojumu popularizēšanai un vispusīgas informācijas sniegšanai, tika sagatavotas un izplatītas ap 5000 informatīvās lapas muzeja organizētajos pasākumos un konferencēs.
- Muzejrezervāta piedāvājumu papildināja vietējo uzņēmēju sniegtie pakalpojumi (seno amatu demonstrējumi, amatniecības darinājumu, suvenīru piedāvājums, zirgu izjādes, ēdināšanas pakalpojumi u.c.).
- Apmeklētāju ērtībām: izgatavotas un uzstādītas jaunas norādes zīmes ar tekstu latviešu un angļu valodā, nodrošināti auto stāvlaukuma pakalpojumi, kafējnīcas pakalpojumi, kafijas automāta pieejamība, brīvās piekļuves internets Apmeklētāju centrā, sadarbībā ar SIA „Lattelecom” meklēti risinājumi Wi-Fi zonas pieslēgumam Apmeklētāju centrā un Turaidas pilī.

Pakalpojumi un piemērotas vides nodrošināšana invalīdiem

- Nodrošināta iespēja iebraukt ar invalīdu transporta līdzekļiem muzejrezervāta teritorijā.
- Tiek sniegta informācija un nodrošināta kartes pieejamība ar iezīmētu maršrutu cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kurā iezīmēts ceļš, pa kuru var pārvietoties un apskatāmie objekti. Ceļu un laukumu segums muzejrezervāta teritorijā atļauj invalīdiem ar funkcionāliem traucējumiem pārvietoties ratiņos, apskatīt brīvdabas ekspozīcijas un Turaidas vēsturiskā centra ēkas no ārpusē, piedalīties brīvdabas pasākumos. Ar pavadoņa palīdzību var iekļūt pārvaldnieka jaunajā mājā, piedalīties konferencēs, pasākumos un apskatīt izstādes, Turaidas pils D korpusā, Turaidas muižas ratnīcā, Dārznieka mājā – apskatīt ekspozīcijas.
- Izmantojot lēzeno ieejas lieveni var iekļūt Apmeklētāju centrā, kur tiek piedāvāta multimediju programma par Turaidas vēsturisko centru un ekspozīcijām.

- Ir iegādāts ratiņkrēsls, lai pēc vajadzības nodrošinātu pārvietošanos apmeklētājiem gados. Pārējiem apmeklētājiem ar invaliditāti ir nodrošināta vizuālā informācija: norādes zīmes uz apskates objektiem, kasi un tualetēm, informatīvie stendi un brīvdabas ekspozīcijas.

Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai

- Mērķtiecīgu un kvalitatīvu darba rezultātu sasniegšanai un iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai meklēti risinājumi daļu, nodaļu un speciālistu darba plānošanas procesa uzlabošanai, pievēršot uzmanību veicamā darba un sasniedzamā rezultāta definēšanai, izpildes termiņiem, savstarpējai sadarbībai un finanšu resursu sadalei. Noorganizētas 16 sanāksmes, t.sk. 2 zinātniskās padomes sanāksmes.
- Pamatojoties uz LR Ministru kabineta ieteikumiem Nr.2 par valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtību, vidēja termiņa darbības un attīstības stratēģiju 2011.-2013.gadam un darba prioritātēm 2012.gadam, veiktas izmaiņas mzejrezervāta struktūrā, reorganizējot krājuma un izglītojošā darba daļu un izveidojot krājuma un ekspozīciju daļu un izglītojošā darba un komunikācijas daļu.
- Noorganizēti 2 pretendentu atlases konkursi, darba intervijas, sagatavoti amata apraksti, pieņemti darbā 2 darbinieki.
- Darbinieku prasmju un zināšanu apguvei iespēju robežās tika nodrošināta personāla apmācība, kas paaugstina darbinieku profesionalitāti. Lai nodrošinātu sekmīgu muzejrezervāta grāmatvedības un personāla darbu, 3 darbinieki uzsāka lietotāju apmācību Resursu vadības sistēmā „Horizots” un 1 darbinieks – (NEVIS) Novērtēšanas elektroniskās veidlapas informācijas sistēmā.
- Darba procesu kvalitatīvai norisei atjaunoti iekšējie normatīvie akti un turpināta to apkopošana Normatīvo aktu rokasgramatā, ar Kultūras ministriju saskaņoti 2 normatīvie akti.
- Muzejrezervātā darbojas komisijas, kas kontrolē un nodrošina finanšu un materiālo līdzekļu lietderīgu izmantošanu un materiālo vērtību saglabāšanu: krājuma komisija, iepirkumu komisija un inventarizācijas komisija.

3. PERSONĀLS

Uz 2012.gada 31.decembri Turaidas muzejrezervātā strādāja 75 darbinieki, no tiem 6 vadītāji, 30 speciālisti un 39 tehniskie darbinieki. No 36 administrācijas un muzeja darba speciālistiem 19 speciālistiem ir augstākā izglītība, pārējiem – vidējā speciālā vai vidējā izglītība. Gada laikā darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas ar 3 darbiniekiem, un nodibinātas arī ar 3 darbiniekiem.

Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, būtiski nav mainījies. Strādājošo sastāvā pārsvarā ir sievietes, t.i. 59 % no kopējā darbinieku skaita. Visvairāk darbinieku ir vecuma grupā no 31 gada līdz pensijas vecumam, t.i. 61 darbinieks 2012.gadā, 62 darbinieki – 2010.gadā.

Muzejā nostrādātais laiks

Muzeja darbinieki	Muzeja direktors	Struktūrvienību vadītāji	Speciālisti	Pārējie darbinieki	Kopā
Līdz 5 gadi	0	2	8	18	28
5-20 gadi	0	3	17	20	40
vairāk par 20 gadiem	1	0	6	0	7

2012. gadā tika nodrošinātas apmācības (*63 kvalifikācijas celšanas pasākumi 42 darbiniekiem*), izmantojot šādas iespējas:

- iekšējā apmācība, ievadot darbā jaunus darbiniekus;
- Kultūras ministrijas un Latvijas Muzeju biedrības organizētie kursi;
- apmācību un konsultāciju firmu piedāvātie kursi un semināri;

- studijas Latvijas augstskolās, studijas doktorantūrā Latvijas Universitātē
- konferences, sanāksmes, darbība profesionālajās organizācijās un citi pieredzes apmaiņas pasākumi.

Pārskata periodā doktora grādu vēsturē ieguva 1 darbinieks, bakalaura grādu – 1 darbinieks.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

4.1. Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Muzejrezervāts nodrošina sabiedrībai pilnvērtīgu informāciju par muzejrezervāta darbu un piedāvājumu. 2012.gadā ir veikta daudzveidīga un regulāra sabiedrības informēšana par pētnieciskā, krājuma, ekspozīciju un izstāžu izveides darba rezultātiem, par pieminekļu un kultūrvides saglabāšanu, veicinot muzejrezervāta atpazīstamību un reklāmu.

Lai informētu sabiedrību, t.sk. tūrisma nozares pārstāvjus, organizētājus un interesentus, tika organizēta Informācijas diena, kurā varēja iepazīties ar muzejrezervāta 2012. gada tūrisma sezonas piedāvājumu, topošajām ekspozīcijām un citām muzeja darba aktualitātēm

Informācija sabiedrībai par muzejrezervāta sniegtajiem pakalpojumiem, pasākumiem un citam aktivitātēm ir pieejama: Turaidas muzejrezervāta mājaslapā www.turaida-muzejs.lv, Kultūras ministrijas Latvijas digitālās kultūrkartes datubāzē, portāla *Latvija.lv* pakalpojumu katalogā, interneta vietnēs www.1188.lv u.c. Apmeklētāju centrā izvietotajā vizuālajā informācijā, ceļvežos, reklāmas bukletos, radio un TV u.c.

Lai paplašinātu informācijas pieejamību sabiedrībai un nodrošinātu pilnvērtīgāku un aktuālāku informāciju, tika turpināta muzejrezervāta mājas lapas struktūras un satura pilnveidošana. Mājas lapas jaunā versija būs pieejama 2013. gadā. Mājas lapa nodrošina visa veida informāciju par muzejrezervātu, tā piedāvājumu un darbojas kā komunikācijas līdzeklis sadarbības partneriem un apmeklētājiem. Pamatinformācija ir pieejama ne tikai latviešu valodā, bet arī svešvalodās: angļu, krievu, vācu, franču, itāļu, igauņu, somu, poļu, spāņu un lietuviešu. Regulāri notiek informācijas aktualizēšana par pasākumiem un aktivitātēm, kā arī atbilstoši tām papildināta attēlu galerija. Mājas lapā tiek publicēti muzeja speciālistu sagatavotie raksti par kultūrvēstures tēmām, saistīti ar muzejrezervāta pētniecisko darbu. Mājas lapas apmeklētāju skaits pieaug ar katru gadu, kas lielā mērā skaidrojams ar informatīvo tehnoloģiju strauju attīstību un to intensīvu pielietošanu informācijas meklēšanā.

Informācija tiek nosūtīta arī uz muzeja darbībai saistošām interneta vietnēm. No mājas lapas ir pieejamas tiešsaistē Kultūras ministrijas, Siguldas novada domes, Krimuldas novada domes, Latvijas Piļu un muižu asociācijas, Latvijas muzeju biedrības, Vidzemes Tūrisma asociācijas, Latvijas Tūrisma portāla u.c. mājas lapas, kā arī virtuālās komunikēšanas tīkls TWITTER (143 ziņas latviešu valodā, 11- angļu valodā), Facebook (158 ziņas), flickr (11 ziņas), kuros ir pieejama informācija un fotoattēli par muzejrezervāta aktualitātēm un pasākumiem, tādējādi piedāvājot papildu iespējas ērtāk sekot līdz svarīgākajiem notikumiem muzejrezervātā. To apliecina muzejrezervāta darbības atspoguļojums interneta vde, „Google” meklētājs piedāvā 94 100 iespējas iegūt informāciju par Turaidas muzejrezervātu.

Muzejrezervāts regulāri publicē rakstus un nosūta informāciju nacionālajiem un reģionālajiem medijiem, sniedz intervijas un reklāmu par muzejrezervāta norisēm TV un radio. Veiksmīga sadarbība ir izveidojusies ar vietējiem laikrakstiem. Laikrakstā „Siguldas Avīze” ik mēnesi tika publicēti ne tikai 1-2 informatīvie un reklāmas raksti, bet arī populārzinātniski raksti par pētniecības un krājuma darba rezultātiem, pieminekļu saglabāšanu un muzeja izglītojošo darbību. Laikrakstā „Siguldas Elpa” – sagatavoti un publicēti 39 informatīvie un reklāmas raksti, laikrakstā „Rīgas Apriņķa Avīze” un „Krimuldas novada Vēstis”- sagatavoti un publicēti 30 informatīvie un reklāmas raksti.

Turpināta sadarbība ar krievu valodā vēstošajiem medijiem, publicēti 7 informatīvie raksti, noorganizēta krievu valodā vēstošo mediju dienu, lai iepazīstinātu krieviski runājošo sabiedrības daļu ar Turaidas muzejrezervāta aktualitātēm, plašo piedāvājumu un daudzveidīgajām iespējām Turaidas vēsturiskajā centrā izziņāt Latvijas valsts vēsturi. Mediju dienas ietvaros tika nolasīta lekcija un notika ceļveža „Турайдский исторический центр. Путеводитель. Турайдский музей-заповедник” un kataloga „Krimuldas Raganas depozi” prezentācija. Žurnālistiem bija iespēja

iejusties tūrista lomā un interaktīvā veidā iepazīties ar Turaidas muzejrezervāta ekspozīcijām un iespējām pavadīt brīvo laiku koptajā kultūrvidē.

Muzejrezervāta pakalpojumu popularizēšanai un vispusīgas informācijas sniegšanai, tika sagatavotas un izplatītas ap 5000 informatīvās lapas muzeja organizētajos pasākumos un konferencēs, nosūtīta informācija publicēšanai ar tūrisma saistītos bukletos, žurnālos u.c. materiālos izplatīšanai ārvalstu tūrisma informācijas centros. Muzejrezervāts ar bukletiem, ceļvežiem u.c. izdales materiāliem ir piedalījies 6 starptautiska mēroga tūrisma gadatirgos Igaunijā, Lietuvā, Polijā, Vācijā un Krievijā, t.sk. Balttour 2012.

4.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai par apmierinātību ar iestādes darbu

Turaidas muzejrezervāts 2012. gada sākumā saņēma Tūrisma attīstības valsts aģentūras piešķirto kvalitātes zīmi "QLatvia", kas apliecina muzejrezervāta piedāvājuma un apmeklētāju apkalpošanas augstas kvalitātes standartus un kopā ar citiem pasākumiem veicina muzejrezervāta un Latvijas labas reputācijas veidošanos viesu vidū.

Sabiedrības vēlmes un viedokļi par muzejrezervāta piedāvājumu tiek izzināti katru dienu Apmeklētāju centrā - laipni sagaidot un uzrunājot ikvienu muzejrezervāta apmeklētāju. Muzeja vadība un darbinieki no apmeklētājiem ir saņēmuši daudz mutisku pateicību par muzeja pakalpojumu daudzveidību un kvalitāti. Apliecinājums muzejrezervāta darba kvalitātei ir sakoptā vide un daudzveidīgais piedāvājums, kas apmeklētājiem liek atgriezties vēlreiz un gūt pozitīvas emocijas un jaunu informāciju.

4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Muzejrezervāts ir izveidojis veiksmīgu sadarbību ar dažādām nevalstiskām organizācijām, kas sekmē muzejrezervāta mērķu īstenošanu (Turaidas draudze, Turaidas pensionāru kopa „Turaidieši”, Latvijas Profesionālo gidu asociāciju, Latvijas Tūrisma gidu asociāciju, Baltslāvu kultūras attīstības un sadarbības biedrības u.c.).

Turpināta sadarbība ar Turaidas muzejrezervāta Atbalsta biedrību, kuras mērķis ir sniegt atbalstu un intelektuālo ieguldījumu dabas un kultūras mantojuma aizsardzībā un uzturēšanā. Pārskata gadā ar biedrības līdzdalību noorganizēts Pateicības pasākums un sagatavota izstāde „Turaidas pilskans. Individīda, valsts un sabiedrības atbildība”, veicināta diskusija par Turaidas vēsturiskā centra attīstību un meklēti risinājumi par notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, par muzejrezervāta juridisku jautājumu sakārtošanu, sekmēta sadarbība ar vietējam pašvaldībām, Satiksmes ministriju, Finanšu ministriju un VAS” Valsts nekustamie īpašumi” .

Muzejrezervāts regulāri sadarbojas arī ar citām Latvijas un ārvalstu nevalstiskām organizācijām, ar kurām savstarpējās sadarbības rezultātā īsteno abpusēji izdevīgus projektus un citas aktivitātes. Tās ir: Latvijas Muzeju biedrība, Latvijas Piļu un muižu asociācija, Baltijas jūras reģiona piļu muzeju asociācija, Eiropas Muzeju Forums, dažādas vietējās bērnu, jauniešu un izglītības u.c. organizācijas.

5. NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI

Turaidas muzejrezervāts savu darbību 2013. gadā plāno saskaņā ar vidējā termiņa stratēģisko plānu 2011.-2013.gadam un pieejamajiem finansu resursiem. Daļa plānoto pasākumu ir ilgtspējīgi un turpina iepriekšējos gadu iestrādnes Turaidas vēsturiskā centra mantojuma popularizēšanā, daļa tradicionālo pasākumu – gadskārtu ieražu svētki - ir nemateriālā mantojuma saglabāšanas pamatvērtības. Pasākumi prioritāri organizēti, lai nodrošināti nepārtrauktu muzeja ekspozīciju un Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma pieejamību apmeklētājiem katru dienu, veicinot izglītojošo un apmeklētāju apkalpošanas darbu, sekmējot pašu ieņēmumu plāna izpildi.

Plānotie ēku-pieminekļu restaurācijas projekti, pētnieciskā un krājuma darba projekti

- Muižas magazīnas ēkas restaurācijas darbu turpināšana
- Arheoloģiskie izrakumi Turaidas Jāņkalnā

- Lībiešu senvēstures un senlietu izpēte, uzsākot digitālā kataloga veidošanu
- Turaidas pils krāsns podiņu kataloga „Turaidas pils 16.-18.gs. krāsns keramika” sagatavošana un izdošana (turpinās no 2012. gada)
- Grāmatas „Rīgas – karaliskās pilsētas Vidzemē – godātās rātes atjaunotais svētku un tērpu nolikums”, Rīgā 1593. gadā iespiedis Nikolauss Mollīns, faksimilzdevuma ar tulkojumu latviešu valodā un zinātniskiem komentāriem un rakstiem sagatavošana un izdošana projekta „Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta” ietvaros
- Dokumentu izpēte un manuskripta „Turaida 13.-16.gs. dokumentos” gatavošana (turpinās no 2008. gada, plānots izdot 2014. gadā)

Plānotie sadarbības projekti

- Starptautisks seminārs „Redze: kultūrvēsturiskā ainava, tās kvalitātes saglabāšana un attīstība” – sadarbībā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, Francijas Institutu Latvijā un ICOMOS Latvija
- Baltijas jūras reģiona piļu muzeju asociācijas Ģenerālās asamblejas sanāksme. Kataloga “Turaidas pils krāsns podiņi” atvēršana
- Atzīmējot arheologa Jāņa Graudoņa simtgadi, starptautiska konference „Pils. Arheoloģija. Muzejs” sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju un LU Latvijas vēstures institūtu un Baltijas jūras reģiona piļu muzeju asociāciju. Izstāžu „Krāsns podiņi – senlaiku bilžu enciklopēdija” un „Turaidas pils vēsture Turaidas arheoloģiskās ekspedīcijas zīmējumos. 1976.-2000.” atklāšana.

Galvenie plānotie pasākumi

- Turaidas muzejrezervāta mājas lapas modernizētās versijas pieejamības sabiedrībai nodrošināšana
- Turaidas muzejrezervāta zinātniski praktiskā konference
- Pils diena Turaidā, gatavošanās Turaidas mūra pils 800gades svinībām 2014. gadā
- Vasaras saulgriežu svētki Turaidas Jāņkalnā „Lai top gaisma Latvijā!” – 2013. gadā sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru svētki plānoti arī kā XXV Latviešu vispārējo Dziesmu un XV Deju svētku ieskandināšanas pasākums Vidzemē, kas 2014. gadā iekļauts arī projekta „Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta” pasākumu programmā
- Latviešu gadskārtu svētku organizēšana – Meteņi, Lieldienas, Mārtiņi u.c.

Sociāli atbildīgie sabiedrības integrācijas procesu veicinošie pasākumi

- Akcija „Satiec savu meistarū!” sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru
- Donoru diena sadarbībā ar Valsts Asins donoru centru
- XXV Vispārējo latviešu Dziesmu svētku atsvēte Dainu kalnā sadarbībā ar Siguldas novada domi
- Turaidas pils arheoloģisko ekspedīciju (1976.-2000.) dalībnieku salidojums
- Skrējieni Turaidas pils Galvenajā tornī „Ātrākais ziņnesis”